

Nog maar één middel over tegen wortelvlieg

Peenteelt wordt uitdaging

Hoe zal het dit jaar gaan met de wortelvlieg? Het enig toegelaten insecticide mag alleen beperkt worden toegepast. Is dit voldoende om de schade te beheersen? Slim telen op basis van teeltdoel, teeltduur en levenscyclus is de uitdaging voor de huidige peenteelt. Inzet van monitoring wordt steeds belangrijker.

In 2010 konden de peentelers voor het eerst sinds jaren niet beschikken over met insecticide behandeld peenzaad, wat leidde tot verontruste reacties bij telers en andere belanghebbende organisaties. Maar hoe is het eigenlijk gegaan met de schade door de wortelvlieglarve afgelopen jaar? Er werden diverse meldingen van schade gedaan, maar het is onbekend of het probleem daadwerkelijk toeneemt en in welke mate. Dit komt simpelweg door het ontbreken van data over het aantal schadegevallen in Nederland en de uiteindelijke economische schade. Er

klinken geluiden dat het een – toenemend – probleem is, maar dit resulteert niet in nieuwe initiatieven om de omvang ervan helder in kaart te brengen of om innovatieve oplossingen te zoeken.

Dimethoaat

Dimethoaat kon in 2010 per teeltseizoen maximaal twee maal worden ingezet tegen de wortelvlieg. Daarvoor kon dimethoaat onbeperkt worden ingezet. Een deel van de telers gebruikte het middel op basis van

ervaring en weersomstandigheden. Circa driekwart van de telers gebruikte het op basis van commerciële monitoringssystemen met gele plakvallen. De populatiedruk varieert per jaar en per perceel, afhankelijk van de regio, omliggende vegetatie, teeltomvang en in de winter overblijvende waardplanten zoals peen, knolselderij en pastinaak. Per perceel wordt geadviseerd om goed te kijken wat er zit, en het juiste moment van een bespuiting met dimethoaat vast te stellen. Geadviseerd wordt om in de namiddag of avond te spuiten, dan is de wortelvlieg het meest actief in het

De made van de wortelvlieg (psila rosa) vreet gangen en gaten in peen.

veld. Het lastige is dat dit afhankelijk is van de weersomstandigheden. Het best kan gekozen worden voor droog, warm en rustig weer waarbij niet te lang na de waarneming wordt gespoten.

Spruzit of Vydate

Daarnaast wordt Spruzit weleens gespoten, een biologisch middel dat tegen meerdere insectenplagen kan worden ingezet. Onder laboratoriumomstandigheden is tegen vliegen bij direct contact een goed effect waargenomen, maar het heeft slechts een korte nawerking. Wat het effect is bij een bespuiting in het veld, is onvoldoende bekend. Vast staat dat waarnemen van de activiteit van de wortelvlieg in het veld vlak voor het spuiten noodzakelijk is om een redelijk bestrijdingseffect te verwachten. Het moment van spuiten van Spruzit is gelijk aan het advies voor dimethoaat.

Bodembehandeling met Vydate wordt toegepast om plantparasitaire aaltjes te bestrijden. Bij een hoog vastgestelde wortelvliegdruk levert dit middel (bij toepassing van een volvelds dosering tegen aaltjes) minder door wortelvlieglarven aangevreten penen op, tot circa tien weken na zaaien. De werking is afhankelijk van het bodemvocht. Daardoor komt de werkzame stof vrij, waardoor het effectief kan werken tegen larven.

In de praktijk zal bij een goede bedrijfsvoering de wortelvliegdruk minder hoog zijn, waardoor schade met toepassing van Vydate op een aanvaardbaar niveau blijft. Met een goede bedrijfsvoering wordt bedoeld het laag houden van de wortelvliegpopulatie door middel van het volledig schoon oogsten van peenpercelen, afvoeren van aangetaste peen en maximale afstanden aanhouden tussen de percelen met peen of andere waardgewassen zoals knolselderij; jaar op jaar. Dit laatste heeft betrekking op het weinig mobiele karakter van de wortelvlieg. De kans op schade is lager

indien het nieuw aan te leggen perceel verder van een potentiële besmettingshaard wordt gezaaid.

Worden na monitoring veel vliegen waargenomen, dan kan regelmatig controleren van de peen op aantasting zinvol zijn, bij iedere vorm van bestrijding. Bij het waarnemen van schade kan worden besloten om de peen vervroegd te gaan oogsten. Door vóór half juni te oogsten of na half mei te zaaien – ofwel: peen telen asynchroon met het verschijnen van de wortelvlieg in het veld – kan ei-afzet en/of larvenvraat ook worden vermeden. In de periode half mei, begin juni treedt meestal de piek van de eerste vlucht van de wortelvlieg op.

Zaadbehandeling

In 2011 en ook voor 2012 is de situatie vooralsnog weinig veranderd. Het zal dus nog wel even spannend blijven hoe de wortelvlieg zich de komende jaren ontwikkelt bij een beperkt middelenpakket. Toelating van een effectieve zaadbehandeling is (nog) niet gehonoreerd. Syngenta werkt hard aan een toelating voor het eind van dit jaar, maar het is onzeker of dit gaat lukken. Zaadbehandeling gaat uit van een preventieve plantbescherming met de intentie om zo weinig mogelijk werkzame stof per hectare te gebruiken. Toepassing door zaadbehandeling vindt plaats daar waar de plant het meest baat bij heeft. De langetermijneffecten van zaadbehandelingen op de omvang van de wortelvliegpopulatie zijn nog vrijwel onbekend.

Wortelvliegen mogen bestreden worden met Perfekthion tot 30 september 2011 in de vollegrondsteelt van peen. Onder dezelfde condities mag het middel ingezet worden om wantsen te bestrijden in knolselderij, een belangrijke waardplant voor wortelvliegen. Er mogen maximaal twee bespuitingen worden uitgevoerd. De veiligheids termijn tussen de laatste toepassing en de oogst is 21 dagen.

Een bespuiting tegen de vlieg enkele weken voor de oogst is sowieso zinloos. Na de eiafzet duurt het namelijk minimaal drie weken (bij zeer gunstige ontwikkelingsomstandigheden) voordat de larven voldoende ontwikkeld zijn om peen te beschadigen. In het eistadium en het eerste larvale stadium vindt geen economische schade aan peen plaats. In de praktijk en met name in het najaar, wanneer de temperatuur daalt, neemt de ontwikkelingssnelheid van eitjes en het (eerste) larvale stadium af, zodat zelfs vroeger kan worden gestopt met het spuiten ten opzichte van de oogst.

Populatiedruk

Tweemaal toepassen van dimethoaat is niet altijd voldoende tegen wortelvlieg in peen. Dit heeft te maken met populatiedruk, de ligging ten opzichte van een bronbesmetting en het teeltdoel. In een veldproef met waspeen werd een goede werking van tweemaal toepassen met dimethoaat aangetoond, maar het aantal gesignaleerde vliegen was vrij laag, terwijl de immigratie langzamer verliep door het ontbreken van een besmettingsbron in de buurt. Een andere veldproef met bospeen was naast een reeds door schade aangetast peen gewas aangelegd. De druk was hierdoor aanmerkelijk hoger en vrij snel na opkomst werden hoge aantallen vliegen op de gele plakvallen waargenomen. Tweemaal toepassen van dimethoaat had in dit geval geen effect. Gezien het beperkt aantal schademeldingen door wortelvlieg in biologische peen lijken deze telers vrij goed met het probleem om te gaan. Ook hier is echter niet duidelijk in hoeverre wortelvlieg leidt tot economische schade en hoe groot de omvang van het probleem is. Waarschijnlijk wordt goed rekening gehouden met de levenswijze en biologie van de wortelvlieg. Voor tips en meer informatie over de biologische peen teelt en het omgaan met de wortelvlieg kijk op www.biokennis.nl. ■

Schade door wortelvlieg

Proeven met geurende olie hoopgevend

Op PPO vindt onderzoek plaats naar het maskeren en/of afstoten van wortelvliegen in een peengewas met sterk geurende olie. De wortelvlieg vindt zijn waardplant onder andere door de geur die een peenplant produceert. De vraag is of deze geur voldoende kan worden gemaskeerd door een geurende olie. Testen van deze stoffen is niet eenvoudig, weersfactoren als wind, regen, temperatuur hebben invloed op de vluchtigheid, richting en intensiteit van de geur. Informatie

over doseringen, verpakking, toepassing en plaatsing is niet beschikbaar, terwijl proefopzetten en interpretatie van de resultaten nog tot de nodige discussies leiden. De eerste resultaten op veldniveau zijn echter hoopgevend. Toepassing van olie op een plaats binnen een peenperceel waar de kans op schade het hoogst is, levert vooralsnog lagere aantallen aangetaste peen op dan op plekken binnen het perceel waar minder schade wordt verwacht.